

S.E.

Ze dne 24. října 1956
21.10 hod.

Voláme KSČ.

...ti, kdo z vás pamatují čs.kapitulaci v září 1938 ve dnech mnichovské konference, ti vědí co to znamená zůstat v nejistotě v nejkritičtější chvíli politického zápasu izolován. Čechoslováci, kteří vědí co to znamená být mezinárodně izolován si dovedou představit, jak by situace Polska byla stížena, kdyby dnešní polské vedení nebylo dokázalo svou satelitní izolaci překonat. Vyslechněte si k tomu komentář Roberta Lema k o t y.

Protikoloniální hnutí, které otrásovalo tradičními koloniálními řízení evropského západu se teď přeneslo do evropských koloniích Sovětského svazu. Všechno to, co se stalo v posledních týdnech v Polsku. Co se stalo před 8mi lety v Jugoslávii, co se děje současně v Maďarsku a co číhá v záloze u nás v Československu patří pod hlavičku protikoloniálního hnutí. Spojení států vznikly tím, že se britské kolonie na americké pevnině prohlásily za nezávislé státy. Polské prohlášení nezávislosti bylo přečteno Vladislavem G o m u l k o u v sobotu dne 20. října 1956. Inspirace amerického prohlášení nezávislosti a inspirace polského prohlášení nezávislosti jsou ovšem naprosto rozdílné. Také jejich forma, jejich znění jsou naprosto rozdílné. Polští antikolonialisté berou inspiraci z polského národního cítění a z protitotalitního výkladu komunistické doktriny. Avšak základní rys všech deklarací nezávislosti je stejný. V prohlášení, že představitelé dosavadní kolonie přestávají uznávat dosavadní imperiální nadvládu a jsou ochotni jednat s dosavadní koloniální velmocí jedním, jako rovný s rovným. To je stěžejní mysl G o m u l k o v a prohlášení. Pokud G o m u l k a řekl, že Polsko trvá na spojenectví se Sovětským svazem řekl to jedním dechem s podmínkou, jako rovný s rovným. Moskva ještě v září rozeslala vedení komunistických stran v satelitních zemích dopis, ve kterém zdůraznila zásadu nadřazenosti Sovětského svazu. Jestliže v říjnu na to G o m u l k a stojí na zásadě rovný s rovným, pak tím vyhlašuje nezávislost polského státu. Gomulka nevyhlásil nezávislost polského státu v mezinárodním vzduchoprázdnu. To je ta stránka polského vývoje, kterou se chci teď trochu zabývat. Všechno nasvědčuje tomu, že polští národní komunisté celou mezinárodní scénu důkladně promysleli předem. Nepustili se do souboje s Moskvou v izolaci. Odvážili se oponovat, poněvadž na mezinárodní scéně měli nepřímé spojení. Zkusím tyto spojení vypočítat. Nejprve však chci poukázat na zvláštní druh tohoto spojenectví. A abych vystíhl povahu tohoto spojenectví, pomohu si nejprve malým přirovnáním ze soukromého života. Jsou brutální manželé a otcové, kteří bezohledně dovedou dítě ženu a děti. Ale pod jednou podmínkou, že to je mezi čtyřmi stěny a že jsou

dveře zamčeny. Jestliže jsou na veřejnosti mají děti i ženo pokoj. Proč, protože mají nepřímé spojení v divádech. Pouhá existence diváků stačí, aby se brutální chlap udržel na uzdě. Diváci neříkají, že přijdou na pomoc, jejich pomoc není materiální, není vojenská, není přímá. Je to pomoc, která je založena na síle veřejného mínění. Síla veřejného mínění se nikdy podcenuje. Avšak polská událostí nás nutí, abychom síle veřejného mínění dali znova místo, které mu patří. Neboť G o m u l k o v c i v Polsku mohli vojenské ultimatum Moskvě odmítnout svým vlastním ultimatem, mimo jiné proto, že polské ultimatum krylo neviditelné veřejné mínění světa. Především se G o m u l k o v c i postarali o to, aby o vývoji událostí byl informován svět, co možná přesně. Žádné záludné jednání, jako v dobách Kominformy. Žádné tajné přetřehování, jako v dobách Rady hospodářské vzájemné pomoci, kdy se jednalo především o vyloučení veřejnosti. Vtom si Gomulkovci vzali poučení z poznaňského povstání. Poznaňské povstání šerpalo svou sílu také z toho faktu, že nad revoltujícími dílny roztáhlo ochranný plášť světové veřejné mínění. Gomulkovci byli při svém jednání s moskevskou delegací v neviditelné ochranné veřejného mínění světa. Veřejné mínění světa je protikolonialistické. Polští protikolonialisté vydali v noviny signál Moskvě už minulý pátek, když v New Yorku v budově Spojených národů polský delegát nehlasoval souhlasně se Sovětským svazem. Někdy se v dané věci hlasování odrazil. Už tímto malým tahem varšavské protikolonialistické vláda pustila reflektor na jednu mezinárodní klauzuru, kam by se mohl konflikt mezi Moskvou a Varšavou eventuelně přenést, kdyby chtěla Moskva své vojenské ultimatum opravdu provést. Jak by pak Moskva vypadala před světem ... ukolébát nebo pískat, kdyby tam jeden stát sovětské sféry protestoval proti vojenské varšavské Moskvě, to si v poslední chvíli, členové sovětské delegace ve varšavě uvědomili a už započatá vojenská operace opět abyzla. Je pochopitelné, že se dnes nový varšavský režim distancuje od povzbuzujících slov západních státníků. Je to pochopitelné už s hlediska polské národní hrdosti. Avšak síla veřejného mínění světa, byla v kritických dnech polského úsilí o státní nezávislost jedním z rozhodujících faktorů. Gomulkovci nejsou v mezinárodní aréně izolováni také proto, že mají nepřímou podporu Titovy Jugoslavie. Tito ví, že jeho vliv v oblasti satelitů stojí a padá s heslem vlastních cest k socialismu. Proto se Tito rozhodl přiklonit nakonec váhu svých slov na stranu Gomulkovců. Nejpatetičtější mezinárodní spojení však Poláci nepřestávají osvědčovat Maďaři. Neboť maďarské protitotalitní síly pochopily, že pomohou-li svým hlasem Polákům pomohou sami sobě. Poláci potřebují spojení protitotalitních Maďarů, aby své vítězství nad Moskvou upevnili. Maďaři potřebují spojení Poláků, aby podobná vítězství dosáhli. Jestliže se novému polskému režimu ještě podaří navázat přímé spojení s protitotalitními komunisty ve východním Německu, bude polská cesta ven ze satelitní izolace téměř dokonána. Zbude Československo. Prozatím ještě otázník?

V pořadu pro členy Komunistické strany jste slyšeli komentář Roberta L o u k o t y o polské cestě z mezinárodní izolace.